

NOVI ČAS

„NOVI ČAS„

izhaja vsak petek ob
12. uri dopoldne. Ured-
ništvo in upravnništvo
je v Gosposki ulici
št. 6 drugo dvorišče.

LIST STANE :

za celo leto . . . 4 K
„manj premožne 3 „
„Nemčijo . . . 5 „
„posamezne št. 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 50.

V Gorici, 10. decembra 1914.

Leto V.

Kako pa mi?

(Piše državni poslanec Fon.)

Državni poslanec Dobernig je užaljen, celo hudo užaljen! V »Tagespost«-i 6. t. m. se brani na dve strani: proti nekim krogom, ki jih ne imenuje, in pa proti Slovanom.

* * *

»Neki krogi« očitajo državnemu zboru in izrecno nemškimi poslancem, da niso sploh zadostili, ali vsaj ne v zadostni meri, zahtevam vojaške uprave glede oboroženja in oprave naše armade. Poslanec Dobernig zavrača takšna sumničenja in pravi, da so nemški poslanci vse dovolili, kar se je zahtevalo, in da so radi tega celo dobili naslov »štifelbiks patrioti«.

To je vse res, ali poslanec Dobernig, ki je morda najbolj spoboben politik med nemškimi poslanci, je že pozabil na vedanje nemških delegatov pred par leti. Tedaj se je stvar drugače glasila; tedaj so nemški delegati v Budapešti revoltirali proti svoji vladi in so nekaj dni grozili, da bodo vojaške zahteve skrčili in so po listih trobili svoje junaštvo na vse konce Avstrije. Najbrže je sicer bilo to sama hinavščina: hoteli so spraviti slovanske opozicijske poslance — sicer stara navada! — v slabo luč navzgor, ali kazni za to hinavščino jih je takoj zadela.

Tedaj je Nemce dr. Šusteršič s svojo taktiko spravil v tako zadrego, da se je — razum Nemcev — vse smejalo To pa samo mimogrede. Vsekakor je zlobnost osebe velika in ako bi ne živeli v tako resnih časih, bi se morali smejati komičnemu prizoru: Tudi oni, Nemci, se morajo braniti zoper očitjanje, da niso zadosti patrijotski.

* * *

Vendar nas zanima bolj, kako se brani poslanec Dobernig proti očitjanju od slovanske strani.

Nedavno tega sem v članku »Nemške želje« pojasnil, kako bi hoteli Nemci preustrojiti našo Avstrijo po sklepu miru, ki ga vsi željno pričakujemo.

Dobernig pravi, da podtikamo Nemcem, kakor bi oni mislili odpraviti državno samostojnost monarhije ali celo vladar-

ske pravice Habsburžanov, »ko vendar logika sama dovaja do spoznanja da edine močne organizacije držav dajajo sigurnost obstoja«.

Do neke meje je to res, toda naj nas gospod Dobernig nima za tako naivne, da bi mi ne spoznali, ako smem tako reči, kam pes tace moli.

Mi se s poslancem Dobernigom ne homo prerekali glede njegove smeje trditve »da je samoposebi umevno, da pripade v tej državi Nemcem slej ko prej najtežji del nalog«, ampak se vstavimo pri teh njegovih stavih:

»Vojaška skupnost, ki se zdaj tako sijajno sponaša, varuje vendar tudi Slovane v monarhiji pred nasiljem moskovitstva in kakor branijo državo skupno nemške in slovanske čete, tako bodo morali v mirnejših časih Nemci in Slovani z združenimi močmi delovati za gospodarski povzdig države.«

V prvih časih te vojske, pa tudi pozneje, smo brali v nemških listih nezaplenjene članke, v katerih se ni pisalo o našem boju proti »moskovitstvu«; tedaj so Nemci rabili druge izraze in to nas je potrdilo v prepričanju, da Nemci mislijo pod »moskovitstvom« vse kaj drugega kakor mi; na kratko, da niso ničesar pozabili in da so ostali nespokorjeni grešniki. In to nas je bolelo in nas še boli. Zato je čudno, ako poslanec Dobernig vpraša vladne kroge, »ali ne menijo tudi oni, da se morajo vsvariti predpogoji za mir med avstrijskimi narodi že sedaj med vojsko.«

Dobernig hoče, da pridemo konečno do miru med narodi in se zavaruje proti temu, »da se moti sedanje ugodno razpoloženje za poznejše mirno življenje sosedov, ki se je vstvarilo vsled vojnega pobratimstva.«

Dobernig je med najupljivnejšimi poslanci nemških strank; njegova beseda mnogo zaleže toliko pri vladi kolikor v krogu njegovih tovarišev. Ako tak mož prihaja do spoznanja, da nam treba priti do miru in sprave in ako on vidi, da se ustvarja ugodno razpoloženje za spravo med narodi, potem smo na dobrem potu.

Mi smo vedno pripravljene za pogajanja, ki naj bi vedla do miru, seveda do poštenega in častnega miru. Posl. Dobernig si steče nevenljivo sla-

vo, ako se mu posreči, da doseže tako spravo.

Toda predpogoje za to mora vstvariti na nemški strani ali tu se bojim, da pade v isti pogrešek kakor njegov tovariš iz Koroške.

Govoril sem nekoč z drugim nemškim poslancem o možnosti, da bi se ublažile za nas žalostne razmere na Koroškem. Ta poslanec mi je odgovoril: »Gotovo! Do sprave mora biti, toda spravo napravimo mi!«

Toraj ne pogajanja mej naredi, ampak diktat od jedne strani.

Iskreno bi želel, da so Dobernig-ove besede odkritosrčne, ali, kolikor se trudim, ne morem odriniti od sebe sumu, ki se mi uriva.

Moj sum ne izvira iz narodnega nasprotstva, ampak iz čitanja nemških listov, ki poročajo, kako se stvari sedaj sučejo.

Ta list piše tako, drugi drugače, toda vodilna misel je vedno ista:

Kakor doslej, ne more iti v Avstriji dalje; pričakovati se mora toraj, da se po končani vojski uvedejo važne premembe. Nemci so edini, ki še drže Avstrijo skupaj, zato se bo moralo najprej nanje ozirati. Nemci pa ne smejo čakati konca vojske, ampak se morajo že sedaj pripraviti, da jih dogodka ne prehitijo.

V ta namen pa je nujno potrebno, da se združijo vse nemške stranke na enoten program.

Tako se piše na Dunaju, v Gradcu, v Celovcu i. t. d. In kako delujejo potem politične stranke?

Dne 21. novembra t. l. je imel »Nationalverband« sejo na Dunaju. Govorilo se je v vseh mogočih važnih gospodarskih vprašanjih, ki so nastala vsled vojske. Ampak največo pozornost je doseglo poročilo poslanca Dobernig-a o notranje-političnih razmerah. Sestavil se je takoj odbor, ki naj bi v priporočeni smeri deloval.

Načelnik »Nationalverbanda« dr. Gross se je podal h krščanskosocialnemu dunajskemu županu dr. Weisskirchnerju, ki se je izjavil pripravljenega sodelovati z drugimi nemškimi strankami in v tej pestri družbi vidimo celo Schönererjanca Iro-ta

Seveda ne vemo natančno, kaj name-ravajo, ker njihovo časopisje poroča skrajno previdno, toda ravno ta okolnost priča, da se nekaj pripravlja, kar ne more biti za nas dobro.

Kajti, ako ti gospodi resno mislijo na spravo med avstrijskimi narodi, kar bi se moralo domnevati po Dobernig-ovem članku, potem bi ne trebalo drugega kakor, da zapišejo na svoj prapor ta program, pa bi hiteli za njimi vsi drugi narodi v monarhiji.

Tako je toraj razpoloženje na nemški strani in tako delajo nemške stranke: **Oni se pripravljajo in organizirajo.**

* * *

Naravno je, da bo sedaj vsakdo vprašal: »Kako pa mi?«

Vojska, ki še vedno z nezlomljeno silo vihira, nas drži tako uklenjene, da je naša pozornost naperjena le na bojno polje in na stvari, ki so z vojsko v zvezi.

Stranke pri nas molče; poslanci po raznih kronovinah so izgubili stik med seboj. Zato ne vem, kako mislijo o tem predmetu moji drugi tovariši, jaz za svojo osebo odgovarjam na vprašanje: »Kako pa mi?« z edino besedo: »**Ravnotako!**«

Še en nemški glas o Jugoslovanih.

Z ozirom na članek, ki ga je spisal v nedeljski številki graške »Tagespost« koroški poslanec Dobernig, je važen drugi glas graškega lista »Grazer Volksblatt«, glasila nemških kršč. socialcev na Štajerskem. Ta prinaša namreč v torkovi številki važen članek o Jugoslovanih, o Slovencih in Hrvatih po zavzetju Belgrada. Najprvo citira »Slovenčev« članek o priliki padca Belgrada in dostavlja:

»Navdušenje, ki ga je izzval padec srbskega glavnega mesta med hrvaškim ljudstvom, je dovolj znano. Z ozirom na mišljenje in čustvovanje na jugu naše monarhije se sme pač trditi, da se je popolnoma ponesrečil ruski načrt, hoteč med Jugoslovani dobiti si s pomočjo Srbov vodilno vlogo in jih tako po svoje izrabiti proti Habsburški monarhiji. Poskusov, da bi dozorel ta načrt, gotovo ni manjkalo. Srbi so prevzeli nalogo, da bodo pod zunanjo firmo: »Vzajemnost vseh jugoslovanskih bratov« razvijali živahno in spretno propagando. Na Hrvaškem ni zadela ta agitacija na nobene težkoče, ker se je od zgoraj oznanjala sprava med Hrvati in Srbi in se je desetletja izigral srbski narod proti Hrvatom. Da, bilo je temeljno vladno pravilo v Zagrebu bivajočih eksponentov (banov) ogrske vlade, da se povdarja in podpira narodna edinost Hrvatov in Srbov. Vpeljava cirilske pisave po šolah, okrepitev srbskega življa pod vladno pana Khuena, ustanovitev hrvaško-srbske coalicije so nekateri vzgledi tega časa. Značilno je, da so šli Srbom na led najpogorej izobraženci. Bili so kar srečni, ko so se vračali od bratskega slavlja iz Belgra-

da ovenčani z redovi. Žal, da so bile tedaj pozabljene besede Starčevićeve, ki je imenoval Srbe: »Kuco-Vlahe«, ki da so se na svojem begu pred Turki nekdanj naselili na Hrvaškem ozemlju in po preteku let prevzeli hrvaški jezik. Izbruh vojske pa je povzročil, da je zmagal zdrav razum cesarju zvestega hrvaškega naroda, ki je odpovedal pokorščino onim voditeljem, ki so hoteli napraviti iz Srbov in Hrvatov en narod. Umetno napravljena sprava se je takoj porušila in danes bi si težko kdo v Bosni in na Hrvaškem upal s Srbi ravnati kot z brati. Hrabrost hrvaških regimentov, ki se ne menijo za smrt in ki so napojili s svojo krvjo bojna polja v Srbiji, bo panslavistom v Peterburgu dokazala, da nikakor ni obrodilo seme, ki so je svoj čas vsejali njihovi agenti.

V istem trenutku, ko se je Hrvaški narod rešil te more, je bil tudi vsak trud zaman, da bi srbska stvar zadobila med Slovenci prijateljev. Ne more se tajiti, da bi ne bili tudi pred vojsko delovali agitatorji z namenom, pridobiti pristašev. Prva balkanska vojska jim je dala dobrodošlo priložnost, da so krepkeje povdarjali vzajemnost vseh Jugoslovancev in skušali pod pretvezo človekoljubnih stremljenj praktično udejestiti simpatije za srbske »brate«. Gotovo si jih je bilo prav malo v svesti, kakšnemu namenu naj bi služilo celo to gibanje. Dejstvo pa je, da so se odlični voditelji iz Ljubljane udeleževali romanj v Belgrad, da se je preveč povdarjala solidarnost s Srbi in to na način, ki je moral žaliti cesarju udano prebivalstvo, da so dalje tuintam v besedi in govoru bili rabljeni izrazi, ki ne odgovarjajo starodavnim tradicijam slovenskega naroda. Strup, ki se je kuhal v belgrajski čarovniški kuhinji, ni ostal brez posledic. Toda pravočasno je izbruhnila vojska, ki je zamorila tlečo iskro. Mnogo cesarju zvestih Slovencev je zdaj prejasno spoznalo, kakšnim namenom naj bi služila ta dolgoletna agitacija in da se je nesramno zlorabljala jugoslovanska vzajemnost. Po smrti bo pač dovolj prilike, da se osvetli niti, ki so se predle iz Belgrada v glavna mesta naših južnih dežel. Ob izbruhu vojske se je zdelo, kakor da bi bil postal žrtev srbskega zapeljevanja velik del slovenskega izobraženstva. Danes je dognano, da gre veliko aretacij na račun politične maščevalnosti in kulturnobojnih stremljenj. Le obžalovati je, da so bile na ta način zapeljane oblasti, časopisje in širše občinstvo ter da se je tako zgodila nedolžnim ljudem velika krivica. — Veselo in koristno pa je za vso našo monarhijo, da je bila bojazen pretirana in da je gojila srbsko propagando pravzaprav le mala peščica, ki ji slovenski narod ne bo ostal po vojski dolžan primernege odgovora. Srbsko strašilo se je tudi tu razblinilo in Rusija je enkrat za vselej zaigrala svojo vodilno vlogo med našimi Jugoslovani.

Ni pa nikakega dvoma, da bodo te skušnje Jugoslovane primerno izučile in da bodo izpolnili pri preustrojitvi naše države tisto poslanstvo, ki je imajo kot posredovalec med nemškim narodom in bal-

kanskimi narodi. — Hrvatje in Slovenci so med Jugoslovani edini predstavitelji zapadne kulture in omike. In najbližji smoter obeh osrednjih držav (Nemčije in Avstrije op. ured.) bo, da se otrese Balkan ruskega vpliva in da se odpre naši industriji pot v Malo Azijo.

Mimuli bodo časi, ko odločuje le ple-menska misel in ko izginja jasen pogled za velike zgodovinske naloge. Dobro so-sedstvo z Nemci bo v njihovem (Jugoslo-vanov) lastnem interesu. Njihovo mesto ni na strani ruskega carstva, ampak na strani nemškega kulturnega naroda, in zato je zapoved tu in tam, da se ustvari do-bro so-sedstvo. Nič bi ne bilo malenkost-nejše in pogubnejše, kakor če bi izgubili izpred oči iz osebne užaljenosti nad zmo-tami in napakami posameznih oseb — ve-lik smoter. Z mogočno donečim glasom je zaklicala vojska nam vsem v dušo, da se ne smejo narodna in politična nasprotja nikdar tako razpasti, da bi nam pošla moč za krepko strnjeno zunanjo politi-ko. Otresti pa se moramo enkrat za vse-lej brezvestnih hujskačev in duševno revnih puhležev, ki nas hočejo pri tem ovirati. Če tega ne storimo, potem so v tej vojski zastoj tekli potoki krvi in grozen udarec bi sledil razočaranju. To naj vpoštevajo na našem jugu, ko se ust-varjajo novi temelji za medsebojno raz-merje med Nemci in Jugoslovani.

Ta zanimivi in važni članek pričetu-jemo v celem obsegu. Nočemo se pečati podrobno z njim, ker nam danes okolnosti ne dopuščajo. Priporočamo ga pa naši in-teligenci in ljudstvu v študiranje. Članek kaže, da je še med Nemci trezno sodečih di, ki vedo ceniti važnost Slovencev in Hrvatov. Da to vemo, je važno, ker je tre-ba s tem računati. Posebno pa nas nekako prijetno preseneti taka sprava željna be-seda v času, ko na drugi strani čujemo iz nemških vrst vse drugače misli in besede raznih ljudi. Menda se ne motimo, če reče-mo, da člankar »Grazer Volksblatta« rav-no take ljudi misli, ko govori o hujskačih in duševno revnih puhležih. Nam ne manjka dobre volje, a bojimo se le, da ne bi na nemški strani hujskači in duševni puhleži imeli glavne besede pri pre-ustrojitvi nove Avstrije. — Zato je vsekako potrebno, da mi Slovenci, oziroma odločujoči možje med Slovenci, čimprej zavzamejo k vsem tem pojavom našemu ljudstvu primerno stališče.

Vojska se ugodno razvija.

Uspešni boji z Rusi.

Zadnjič smo poročali, da so se Nemci rešili ruskega obroča, da so pa potem pri umikanju vzeli seboj še jetnike in vse svoje topove. Rusi so sedaj zaprli genera-la Renenkampfa, češ da je 18 ur prepozno došel na svoje mesto. Baje je odstavljenih tudi več drugih ruskih generalov. Med tem pa so Nemci pri Lodzu na Poljskem

dosegli večje uspehe. Čel teden so se okrog Lodza vršili silno krvavi boji. Tja so poslali Rusi svoja ojačenja iz Varšave, iz vzhodne in južne smeri in skoro vsak dan poskušali prodreti nemško bojno črto. Pred 5 dnevi je poročal ruski generalni štab, da so nove nemške sile na potu iz Kališa čez Sieradz — Zdunska Wola. V nedeljo je lahko poročal nemški generalni štab, da je Lodz v nemških rokah. Kraj sam na sebi je seveda brez posebne vojaškega pomena. Važnost uspeha tiči v tem, da so bili ruski poizkusi, omejiti nemško stališče na severnem Poljskem in prisiliti Nemce, da bi se umaknili, brezuspešni. Bitka se je končala z **umikanjem Rusov, ki so imeli težke izgube, katere cenijo na 20.000 mož.** Rusi se umikajo proti železniški progi Skierniewice—Piotrkow. Nemci so jim neprestano za petami. Rusi so pozvali svoje čete iz ozemlja severnovzhodno od Čenstohova čez Noworadomsk—Piotrkow na ozemlje jugozahodno od Lodza. Avstrijsko nemške čete so jih pa jugozahodno od Piotrkowa hudo napadle in preprečile njihovo namero. Sedaj se boji na tem ozemlju še nadaljujejo in Rusi z juga ne morejo dobiti pomoči.

V zahodni Galiciji so **avstrijske od juga napadle Ruse**, ki so prodrli južno od Krakova, in pri tem izvojevale uspehe, ki bodo morebiti prisili sovražnika, da se bo umaknil nazaj čez Dunajec.

Tu okrog Krakova se Rusom strašno slabo godi. Naše težke motorne baterije grozno delajo v ruskih vrstah.

V Karpatih se morajo Rusi vedno bolj umikati.

Da se boji sedaj vrše s srečnejšim uspehom, nas veseli tembolj, ker je načrt za to novo ofenzivo napravil naš general Conrad Hötzendorf.

Nekaj uradnih poročil.

Berlin, 7. decembra. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan, 7. decembra: Na severnem Poljskem smo s počasnim borenjem okoli Lodza dosegli popoln uspeh. Vrgli smo nazaj močne ruske sile, ki so stale severno, vzhodno in južozahodno od Lodza. Lodz je v naših rokah. Uspehi bitke se radi razprostranosti bojišča še ne morejo pregledati. Ruske izgube so brez vsakega dvoma zelo velike.

Rusi so poizkušali priti z južnega Poljskega na pomoč svojim ogroženim armadam na Severno Poljsko. Navedeni ruski poizkus so pa preprečili napadi avstro-ogrskih in nemških sil v okolici južnovzhodno od Piotrkowa.

Najvišje vodstvo armade.

Dunaj 7. novembra. (Uradno.) Borenje za odločitev na ruskem bojišču traja dalje. Avstro-ogrške in nemške čete so napadle v prostoru južnovzhodno od Piotrkowa preko Novo Radomska proti severu prodirajoče ruske moči zavrnile, medtem so nemške čete prisilile sovražnika, da se je umaknil.

V zahodni Galiciji so bili tudi večji boji v teku. Izida še ni. V tem prostoru so

naše in nemške čete zopet ujele nadaljnjih 1500 Rusov.

V Karpatih se boji dalje vrše.

Na mnogih mestih je sovražnik močne sile zopet umaknil za pobočje gora.

Namestnik šefa generalnega štaba: pl. Höfer, generalni major.

Berlin, 8. decembra. Veliki glavni stan poroča: Z vzhodno-pruske meje ni posebnih poročil.

Na severnem Poljskem nemške čete neprenehoma sledijo vzhodno in jugovzhodno od Lodza hitro se umikajočemu sovražniku. Poleg nenavadno težkih, krvavih izgub, o katerih se je poročalo že včeraj, so Rusi izgubili doslej okoli 5000 ujetnikov in 18 topov z municijskimi vozovi.

Na južnem Poljskem se ni nič posebnega zgodilo.

Najvišje armadno poveljstvo.

Dunaj, 8. decembra. Uradno se razglaša: Boji v zahodni Galiciji postajajo čezdalje silovitejši. Naše čete so sedaj prijele Ruse tudi od zahoda in jih pregnale iz postojanke Dobrzyce—Wieliczka. Naš napad še traja. Število ujetnikov se še ne more pregledati. Doslej je bilo odpljanih nad 5000 Rusov, med njimi 27 častnikov.

Na Poljskem so bili ponovni ruski napadi južno od Piotrkowa od naših in nemških čet odbiti.

V Karpatih se nič nič pomembnega zgodilo.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, generalni major.

Dunaj, 9. (Kor.) Uradno se objavlja: 9. decembra opoldne.

V zapadni Galiciji je naš napad v tiru.

Na Poljskem traja položaj v južnem oddelku fronte dalje. Neprestani napadi sovražnika okoli Piotrkowa se vedno ponesrečijo vsled žilavosti zaveznikov. Samo naše čete so ujele tu v zadnjem tednu 2800 Rusov.

Dalje severno nadaljujejo Nemci svoje operacije uspešno.

Namestnik šefa generalnega štaba, pl. Höfer, generalni major.

Boji v Srbiji.

Naše čete so na zasledovanju Srbov dospele do srb. brambene čet Arangjelovac - Milanovac - Čačak. Ker je medtem padel Belgrad in se je Belgrajska posadka umaknila iz Belgrada, ter pridružila srbški armadi, se je odporna sila Srbov zvišala. Enako so Srbi poslali na ta kraj vse sile iz cele Srbije, Črnogorce in ruske pomožne čete. Z vso silo so udarili nasproti našim četam, ki so se približale. Boji so bili silno hudi. Našim četam se je vseeno posrečilo zadržati srbške napade in urediti naše čete na novo. Sedaj namreč, ko je padel Belgrad, je položaj naših čet čisto drugi. Doslej so naši morali dobivati hrano, topove, strelivo po 100 sm. dolgih in slabih cestah od Drine in Šabca. Sedaj se bo to vršilo z železnico iz Belgrada. Ko se to uredi, bodo naši udarili iznova. Mor-da se to kmalu zgodi.

Kaka bo vlada v avstrijski Srbiji.

Z vseh poslopjij v Belgradu so odstranili srbške znake in povsod razobesili hrvaško trobojnico rdečo-belo-modro. Hrvaški ban Škerlec se je izrazil, da bo v Srbiji za sedaj vladal vojaški guverner podmaršal pl. Sarkovič. Prideljeni mu bodo višji in nižji upravni in sodni uradniki, ki pa morajo vsi znati hrvaško, ker bo uradovanje le hrvaško.

Na morju.

Angleži so izgubili zopet eno veliko ladjo »Australia«.

Na Francoskem

ni bistvenih sprememb.

Kaj pa Italija?

Važne in za nas zanimive besede je izrekel v ital. drž. zboru 3. decembra laški min. predsednik Salandra. Najprvo se je bavil s svetovno vojsko in italijansko nevtralnostjo. Nato pa je dejal: Polagoma se je ustvarilo v Italiji in izven Italije splošno prepričanje, da smo se s tem samo svoje pravice poslužili in ukrenili to kar laškimi koristim najbolj odgovarja. Ta prostovoljno proglašena nevtralnost, ki se je lojalno držimo, pa nimamo moči, da bi nas obvarovala pred posledicami velikanskega preobrata, ki postaja vsak dan večji in katerega konec je vsakemu nepoznan. Na suhem in na morju starega kontinenta, katerega podoba se utegne najbrže spremeniti, ima Italija življenske interese. Italija ima tukaj pravičene zahteve, da se obdrži. Ima pravico, da kot velesila ne samo ohrani svoj postojanke nedotaknjene, ampak da v pri-meri s povečanjem drugih držav ne ostanejo njene postojanke manjše. Zato nismo biti naša nevtralnost brez življenja in pasivna, pač pa delavna in čuječa, ne slabotna, ampak močno oborožena in pripravljena za vsa slučaj. (Pri teh besedah je cela zbornica vstala in napravila Sandri pristrčno ovacijo.)

Največja skrb vlade je, da je naša armada in mornarica popolnoma pripravljena. Zato se nismo obotavljali prevzeti odgovornosti na se za velike izredne izdatke in za preosnovo vojaške organizacije. Skušnja iz zgodovine, še bolj pa sedanji dogodki nas uče, da kjer pride vica jenja, more blagor naroda ščititi samo organizirano, z vsemi tehničnimi in pomožki opremljena človeška moč.

Danes je predvsem potrebno, da v **Lahi slovesno pokažemo, da smo v bese in v dejanju edini.** Vlada trka na patriotizem in skupno delo celega parlamenta. Današnji dogodki zahtevajo močno in gurno vlado. Potem ne bo treba imeti skrbi o usodi Italije. (Vsi poslanci vstanejo in kličejo: Evviva Italia!)

Gene moki in žitu.

»Zakonik in ukaznik za avstrijsko ilirsko Primorje« priobčuje v 7. t. m., dani številki sledeči razglas ces. kr. mestništva z dne 7. decembra 1914, št.

Gew. III.— 1704/34-14, s katerim se določuje največje cene za veliko trgovino z žitom in moko.

V izvršitev ministerijalne naredbe z dne 28. novembra 1914, drž. zak. št. 325, se določuje za Primorsko za veliko trgovino sledeče cene:

A. Za žito.

Za met.-cent pšenice od 76 kg hektol. teže K 42.50; za met.-cent rž od 70 kg hektol. teže K 35.50; za met.-cent ječmena K 31.—; za met.-cent turščice izključno cinkvantin in bela turščica (naravno suhe ali umetno posušene K 26.—.

Ako teža hektolitra pšenice znaša več ali manj ko 76 kg, draži se, ozir. upade zgornja največja cena za vsaki polni kg hektol. teže za 20 vin. — Pri rži od več ali manj ko 70 kg po hektol. se draži ali upade največja cena za vsaki polni kg za 15 kg po met. cent.

Te priklade in odbitke se ne dopuščajo pa pri višji oziroma manjši teži od več ko 3 kg.

B. Za moko:

Pšenični grušč in nežna pšenična moka za pečenje K 71.20 po met.-cent; pšenična moka za kuhanje K 66.95 po met.-cent; pšenična moka za kruh K 49.90 po met.-cent; pšenična moka jednovrstnega mlenja K 51.85 po met.-cent; ržena moka K 48.05 po met.-cent; ječmenova moka K 48.90 po met.-cent; koruzna moka K 47.70 po met.-cent.

Te cene veljajo za kraj pogodbene obave brez vreče proti gotovemu plačilu (netto per Kassa).

Največje cene za mešana mlenja, katera se napravljajo v smislu §§ 3-5 ministerijalne naredbe z dne 28. novembra 1914, drž. zak. št. 324 iz predstoječih vrst toke, se preračunajo po odstotni razmeri za pomešanje porabljenih vrst moke.

Te najvišje cene veljajo od 10. decembra 1914 naprej.

C. kr. namestnik:

Hohenlohe I. r.

O 15. DECEMBRA LAHKO POŠILJATE POŠTNE ZAVOJE NA BOJIŠČE.

Armadna uprava je za ves armadni toliš dovolila, da se smejo v času od 5. do vključno 15. decembra 1914 pošiljati vojakom na bojišče vojnopoštni zavoji s sledečimi pogoji:

1. Vojnopoštni zavoji ne smejo biti težji kakor 5 kil in v obsegu na vsako plat večji kakor 60 cm. 2. Razen obleke in ravne smejo biti v njih tudi taka jedila, se ne pokvarijo, kakor posoljeno meso, klobase, salami, trd sir, suhor, kakes, kolada, čaj, konzerve v pločevinastih atljicah. Razentega cigare, cigarete in tobak. 3. Zavoj mora biti posebno trpežen. Porabijo naj se torej voščeno platno, premočljivo blago ali močni leseni zaboji. Zavoj naj se dobro zašije, zaboj pa naj je z žebli. Zlomljivi leseni zaboji, papirni kartoni in papirni ovoji niso dovoljeni. 4. Naslov mora biti natančen, pravilen, na ovoju samem napravljen ali našit. Ovirja naj se ne rabi za naslovne listke

ali naslovne naveske. Zavoji se izgubijo, če naslovi niso natančni, pravi ali če odpadejo. Na zavoju zgoraj ali ob strani mora biti zapisano ime in stanovanje odpošiljatelja in desno zgoraj »vojna pošta« (Feldpost). Naslov prejemnika mora vsebovati: Ime in priimek, šaržo, vojaško krdelo (polk), pododdelek (kompanija) in kot namembni kraj vojnopoštni urad s pravo številko. Prepis naslova naj se da v zavoj, da se zavoj lahko odpre in dostavi, če bi se bil naslov zunaj izgubil. 5. Vojnopoštni zavoji se sprejemajo le na lastno odgovornost odpošiljatelja, ker pošta ne more prevzeti nobene odgovornosti. Seveda tudi ni dovoljen kak poseben način pošiljanja kakor: ekspresna dostavitev, s povratnim receptisom, po poštnem povzetju itd. Dodajanje reči, ki so posebne vrednosti, ali denarja se mora pod vsakim pogojem opustiti, ker vojakom na bojišču nič ne koristijo. 6. Poštna spremnica se mora pravilno izpolniti in za besedilom »vrednost« zapisati: »Na lastno odgovornost« (Auf eigene Gefahr). Na odrezku spremnice je zapisati le ime in bivališče odpošiljatelja. Pismena poročila na odrezku niso dovoljena, ker spremnice ne dobi v roko adresat. Zato pa se smejo namesto naslovnega listka pridejati pošiljateljnim pisma s popolnim naslovom prejemnika. 7. Vojnopoštni zavoji se morajo frankirati. Za vsak zavoj je treba plačati pristojbino 60 vinarjev z nalepljenjem vrednostnih znamk na spremnici. 8. Zavoji, ki se iz kakršnegakoli vzroka ne morejo dostaviti naslovljencu, se ne pošiljajo nazaj, ampak se njihova vsebina razdeli na revno moštvo.

Novice.

Sv. Oče se trudi, da bi dosegel za Božič premirje. Italijanski list »La Correspondenza« je prinesel notico, glasom katere je sv. Oče diplomatičnim potom pričel pogajanja z vojskujočimi se državami, da bi za praznik rojstva Gospodovega, za dan ki prinaša ljudem mir božji in ljubezen, dosegel premirje v vojnih sovražnostih.

Patriotizem našega Slovenskega ljudstva v besedi in dejanju. Iz Kojškega nam poročajo, da je iz kojščanske županije v vojski okrog 500 mož in fantov. Dalje: Županija Kojško je podpisala vojnega posojila 4000 K. — Dne 2. decembra pa se je brala slovesna sv. maša v farni cerkvi v Kojškem v proslavo 66letnice vladanja Njeg. Veličanstva cesarja F. J. I., katere se je tukajšnje starešinstvo, orožništvo in vojaštvo poleg drugega občinstva vdeležilo. Po sv. maši se je zbralo starešinstvo k izvanredni slavnostni seji, v kateri se je sprejela nastopna udanostna izjava: »Njegovemu Veličanstvu presvetilemu cesarju F. J. I.! Občinski zastopniki občine Kojško, zbrani pri slavnostni seji dne 2. decembra 1914, povodom 66-letnega vladanja Njeg. Veličanstva presvetlega cesarja F. J. I. iskreno in preudarno kličemo: Bog živi Vaše Veličanstvo še mnogo let v sre-

čo, čast in dobrobit avstrijskih narodov! Božja roka naj čuva zlasti v teh resnih trenutkih Vaše Veličanstvo, celo slavno habsburško rodbino ter hrabro avstro-ogrsko armado!

Današnja dva članka sta sicer morda nekoliko težka, a tako važna, da opozarjamo na nju vse naše bralce. V teh resnih časih se mora vsak Slovenec zavedati naših skupnih nalog in ciljev.

Patriotična slavnost v zavodu čč. šolskih sester De Notre Dame v Gorici. O priliki vladarske spominske slavnosti našega cesarja dne 2. t. m. se je priredila po gojenkah dekliskega liceja v zavodu čč. š. sester de Notre Dame še posebna javnost dostopna patriotična slovesnost. Slovesnost se je vršila v slavnosti dvorani zavoda, kjer je v ospredju bila postavljena krasna cesarjeva slika sredi zelenja in palm. K proizvajanju so došli predvsem stariši in sorodniki gojenk. Dvorana je bila polna odličnega občinstva. Proizvajanje je počastil s svojo navzočnostjo tudi c. kr. okrajni glavar v Gorici g. Ant. Rebek s svojo gospo soprogo. Deklamacijske, pevske in glasbene točke vsopreda so nudile res plemenit užitek ter so zrcalile na prelep način iskreno domoljubje, ki se na liceju in sploh v zavodu goji in skuša prešiniti vse, ki pridejo z njim v dotiko. Proti zaključku so gojenke med navzočimi porabile darove kot prispevek k božičnici za vojake v vojski ter nabrale lepo svoto K 131.74. — Bila je to res lepa patriotična manifestacija, po svoji ljubkosti in nežnosti nepozabna vsem, ki so bili prisotni.

Vsi štajerski slovenski duhovniki izpuščeni. Izmed številnih aretiranih slovenskih duhovnikov na Sp. Štajerskem se sedaj niti eden ne nahaja več v zaporu. Zadnji, g. župnik Muršič, ki je bil obtožen razžaljenja Veličanstva, je tudi izpuščen na svobodo.

Smrtna kosa. Iz Bovca. Nismo še preboleli izgube učitelja g. Adolfa Klavore, koji nas je zapustil v najlepšem cvetju svoje mladosti, že si je izvolila smrt drugo mlado žrtev. — Dne 1. t. m. je preminul v 22. letu, po kratki a mučni bolezni, previden z sv. zakram. za umirajoče, že drug učitelj — gospod Josip Gvanin. Pokojnik je služboval najprej v Robedišču, pozneje v Soči. Bil je res pravi vzor učitelja — vzgojitelja. Tudi veličasten pogreb, venci na njegovem grobu in lepoubrano petje so pričle blagepokojnikove duše. — Spavaj v Gospodu, dragi Pepi! — Skrbni njegovi materi pa naše iskreno sožalje!

Umrj je v petek 3. t. m. prepoldne, skladiščni mojster južne žel. v pokoju, g. Anton Posega, v starosti 79. let. Pogreba, ki se je vršil v nedeljo popoldan, se je udeležilo mnogo slovenskega občinstva, med njimi nam. svet. glavar Rebek, nadsvetnik M. Rutar, višji drž. pravdnik Jeglič, nadkomisar dr. Baltič i. t. d. Pevsko in glasbeno društvo mu je zapelo za slovo lepe žalostinke. Pokojnik je bil blag značaj, in splošno priljubljen. N. p. v m!

Kap je zadela v petek 4. t. m. proti večeru g. Frančiško Mlekuž, ženo upokojenega učitelja. Pogreb se je vršil v nedeljo popoldan. N. p. v m.!

Glavna sarajevska atentatorja, Princip in Čabrinović, sta bila prošlo sredo prepeljana iz Sarajeva čez Zagreb na Češko, da pretrpita tu v neki trdnjavi svojo kazen.

Ranjen je bil na severnem bojišču rezervni poročnik inženir g. Fr. Pazdera, zet sodnega nadsvetnika M. Rutarja. G. Pazdera je došel v Gorico, kjer se sedaj zdravi.

Ranjeni rojaki. Na severnem bojišču so bili ranjeni Janez Čufar iz Trtnika pri Podbrdu št. 12. Ranjen je v trebuh, Jožef Drole iz Kuka pri Podbrdu je ranjen v ramo. Prvi leži v bolnišnici v Sopronju na Ogerskem, drugi v Celju. Oba sta služila pri 7. koroškem polku, Ant. Čufar od 27. dom. polka, tudi doma iz Trtnika 16, je ranjen v levo roko. Leži v bolnišnici v Ljubljani.

Ranienci v Ljubljani. V Ljubljano so pripeljali s severnega bojišča nad 1200 ranjencev. Nekaj jih je že med potjo umrlo. —

Ranienci in oboleli vojaki v Gorici. Zadnji teden so prišli v Gorico sledeči ranjeni in oboleli vojaki: Toroš Alojz, 97. p., Brešan Guido, 97. polk; Motz Avgust, 20. lov. bat.; Mesojedec Anton, Prohaska Franc in Indr Dominik, vsi trije črnovojniki; Srabočan Jakob, Pavšič Franc Čenek Vinko, vsi trije želez. stražniki. Friedmann Jakob, Vanič Karl, Spies Edvard, Pasalič Peter, vsi enoletni prostovoljci. Vižintin Andrej, 20. lov. bat. Muschiut Anton, 27. dom. polk; Delbianco Anton, 20. lov. bat. Bavčer Franc, 13. polk Pahor Anton in Clemente Ivan, obmejna stražnika; Fischer Anton, Tersten Ivan, Vižintin Ivan, domobr. polk 27; Košines Ivan in Franc Brankovič, 47. polk; Franc Gorkič, Lukič Franc, Pahor Fr., Sudner Evgen, Rižnar Franc, Šušterčič Ivan, Travan Josip, Stanjko Benedikt, vsi črnovojniki; Herbert Vencelj, 36. polk; Boriček Franc, 8. havb. polk; Mihalvič Miha, 30. polk; Kotyk Josip, domobr. polk št. 4; Souček Karl, 18. polk; Pokorny Franc, 27. polk; Vosnost Franc, 8. artil. polk; Lahovič Fr., 75. polk; Oskadajc Andrej 34. polk; Czag Josip, teleg. polk; Balag Josip, 2. artil. polk; Czikza Lovrenc, 4. artil. polk; Mack Josip, 94. polk. Mehu Joahin, 23. polk; Houstal Franc, 3. artil. polk; Dubnecpy Daniel, proviantni od. 11. Beltram Josip in Padovan Alojz, obmejna stražnika. Gleschweiss Josip, varstveni odd. Evgen Zorn in Spazzapan Štefan, želez. stražnika. Symbichen Viktor, pionir. Visintin Otovin, enolet. prostovoljec. Cijan Franc, 27. dom. polk; Visintin Janez, Boz Janez, Pavlovič Franc, Gradišnik Kamil, Hronovsky Artur, Sanber Jaroslav, Kögerer Emil vsi od želez. straže; Berton Miha 7. polk; Vižin Franc, 8. artil. polk.

Goriški rojak umrl v Ljubljani na kolodvoru. V torek ponoči je došel v Ljub-

ljano z večjim transportom ranjencev tudi na tifusu bolni vojak 27. domobr. polka Martin Berlot iz Vrha pri Kanalu. Revez pa je umrl že na kolodvoru. Pokojnik, ki je bil še lani strežnik v Vel. semenišču, je nečak preč. g. dekana Berlota. Pokopali so ga danes. N. p. v m.!

Odlikovan junak. Odlikovan je bil s srebrno svetinjo 1. razreda na severnem bojišču Franc Trojar, podlovec 20. lovskega bataljona (pri oddelku strojnih pušk), za svoje junaško vedenje v bojih dne 18. in 19. oktobra. Odlikovanec je naš rojak iz Podbrda - Trtnika.

4 sinovi v vojski — oče v grob. Iz Št. Andreža: Preteklo nedeljo je umrl v Št. Andrežu g. Andrej Paškulin, bivši obč. strarešina. Bil je nad 20 let cerkveni ključar. Bolehal je na sušici skoraj poldrugo leto. Zapušča sedem otrok, od katerih so štirje sinovi pri vojaških, in sicer služita Jožef in Franc kot četovodji pri 97. pp. na severnem bojišču ter sta še vedno zdrava. Tretji Andrej, bivši predsednik tuk. Orla služi pri 27. dom. polka kot poddesetnik; bil je ranjen 26. avgusta in se nahaja sedaj v ruskem vjetništvu. Četrti, Leopold, pa je bil letos potrjen in se vežba sedaj v Ljubljani pri domobranci. Kako priljubljen in spoštovan je bil rajnik, je pokazal lep pogreb, katerega se je udeležilo veliko domačinov in mnogo članov gospodarske zadruga z vencem. N. p. v m.!

6 sinov sta dala cesarju Ivan Merljak in njegova žena Jožefa roj. Cotič iz Št. Petra 141. Pet sinov je že pod orožjem. Ti so: Ambrož, Ivan, Rudolf, Julijan, Gotard. Sedaj je bil potrjen pa še 6. sin Pavel. —

Nova latinska maša: Vinko Vodopivec: Missi in hon. Nativitatis B. M. V Ponatis iz »Cerkv. Glasbenika«, izdalo »Cecilijansko društvo« tiskala Zadruga tiskarna v Ljubljani 1914. Melodijozna in lahka maša za mešan zbor, ki bo gotovo vsem pevcem in pevovodjem ugajala, spremljevanje je prosto in samostojno, odlikuje se na raznih mestih po lepih modernih harmonijah. Dobiva se v **Knjigarni Kat. tiskovnega društva** v Gorici. Cena 50 vinarjev za partituro. Posamnih glasov ni. Pevci naj pojejo iz partituro. D. Doktorič.

Občni zbor »Dijaške Mize« bo 24. dec. t. l. ob 10. uri predp. v prostorih »Centralne Posojilnice«.

V proslavo padca Belgrada je priredila tukajšnja nemška gimnazija v četrtek 3. t. m. ob 5. in pol uri zv. obhod po mestu. Okrog 100 dijakov tega zavoda je korakalo pod vodstvom svojih profesorjev, v petih rednih vodih, noseč na palicah lampijone, z avstrijsko vojno zastavo na čelu, po glavnih ulicah mesta. Sprevedu, ki sta ga spremljala en trobentač in en bobnar, so se pozneje prilopili še dijaki realke. Ko se je spreved vrnil pred gimnazijo so zaklicali udeleženci trikrat »hoch« našemu cesarju in armadi, nakar so zapeli princ Evgenovo in cesarsko pesem.

Knjigarna Katoliškega tisk. društva, si usoja najuljudneje opozoriti, velečastito

duhovščino, da je nov »Variationes in Divino Officio« že izšel in je istotam v zalogi.

Tržaško namestništvo proti žganje-pitju. Tržaško namestništvo je na podlagi 54 § obrt. reda izdalo ukaz, da se v gostilnah, kavarnah in trgovinah sme prodajati žganje, likerji in druge žgane pijače ob delavnikih le od 9. ure dopold. do 5. ure popoldne (ko so ljudje pri delu), ob nedeljah in praznikih pa sploh ne.

Zopet se je oglašil en »mrtvi«! Iz Kronberga: V tolažbo tistim, ki dolgo niso dobili od svojcev poročil z bojišča sporočamo: O Štefanu Velikonja iz Kronberga dolgo ni bilo ničesar čuti. Zadnjič je pisal domov sredi avgusta. Ničesar ni bilo možno izvedeti o njem ne potom Rdečega križa in ne potom »Gemeinsames Zentral-nachweise - Bureau-ja. Dne 4. decembra pa je njegova žena dobila od njega pismo, v katerem pravi, da je zdrav in se nahaja v ruskem vojnem vjetništvu v Bogučarju v Voroneški guberniji. Zatorej pogum! Ni treba takoj obupavati, če od svojcev dolgo časa ne dobite poročil. Ni vselej mrtvih, o komur ni dolgo časa poročila.

Pogrešajo Jožef Prinčiča iz Cerovega, ki je služil pri 27. domobr. polku 5/15. Pisal je zadnjikrat domov iz Budimpešte, potem ne več. Baje so ga domači vojaki videli še 1. septembra. Odtedaj o njem ni sledu. Kdor bi o njem kaj vedel, naj sporoči njegovemu očetu Petru Prinčiču, Gor. Cerovo 5, p. Št. Ferjan pri Gorici.

Pogreša se Jožef Marvin, nositelj obvez (Bandagenträger) pri 27. domobr. polku 9. stot. Odkar je šel v Galicijo, t. j. od 26. avg. svoji nimajo od njega nobene vesti. Če bi kdo kaj vedel, naj blagovoli sporočiti njegovi materi Uršuli Marvin, Grad 4, Gorica. Tudi druge liste prosimo, naj ponatisnejo to notico.

Ruski vojak umrl v Celovcu. Dne 28. novembra je umrl na zadobljeni rani v rezervni bolnišnici 1, pešec Andrej Kurnjev od 319. pešpolka, oženjen, star 36 let. Pokopali so ga z vojaškimi častmi na mestnem pokopališču v Trnjivasi.

Poljski begunci na Koroškem. V Labudski dolini na Koroškem je več tisoč Poljakov-begunov. V Volšperku jih je okrog 7000. Nastanjeni so na travniku poleg mesta v posebnih lesenih kolibah. Prav trda je usoda teh ubogih ljudi, kljub temu, da se mestna občina silno trudi, nadomestiti jim po možnosti udoben dom. Tako jo je oskrba za 14 dni, kakor se sliši, sama stala 41.000 K. Razvidi se to velikansko breme iz naslednjega; dnevno se za njih prehrano porabi 3500 kg krompirja, 50 kg soli in 300 litrov mleka. Vsak zajtrk se pripravlja iz 20 kg kave, 15 kg »frankove« cikorije in 100 kg sladkorja; obenem dobi vsak kos kruha. Za nedeljski opoldanski obed je treba 700 kg govedine, h kateri se porabi vsaj 1000 kg kislega zelja za prikuho. Vso to množino kuhajo v 26 kotlih po 145 litrov trije kuharji z 8 kuhinjskimi pomočniki; pri kuhi pokurijo vsakokrat dva voza drv.

Iz pisem naših junakov.

Iz junaških bojev 27. dom. polka.

Naš vrli rojak in zvesti somišljenik iz Bovškega, čegar imena na njegovo prošnjo — žal — ne moremo priobčiti, se je boril kot planinec 27. polka v Galiciji. Bil je ranjen in sedaj je doma na dopustu. Od tu nam je poslal zanimivo pismo o svojih spominih z bojnega polja. Original pisma z imenom pa je v dokaz resničnosti na razpolago v našem uredništvu:

Tisti, ki imajo kratke hlače in pero za kapo.

»Naša armada, dasi manjša ko ruska, je pa toliko bolj hrabra in pogumna. To se je najbolj videlo, ko smo napravili »šturm«, ko smo naskočili sovražnika z bajoneti. Naš planinski polk št. 27. je bil sedaj prvič v vojski in se je posebno odlikoval. Pozna se, da so zraven skoro sami Slovenci. Ko smo z bajoneti naskočili Ruse, so se ti branili le malo časa, navadno so zbežali. Naš polkovnik nam je pravil pozneje, da je izvedel od vjetnikov, da se Rusi najbolj boje tistih s kratkimi hlačami in peresi za kapo.

Rožni venec se glasno moli v strelških jarkih.

Strelske jarke smo imeli od Rusov le par sto metrov proč. Rusi iz pušk jako slabo streljajo, vedno previsoko. Neki vjetni ruski častnik je rekel našemu: »Vaši pa res dobro streljajo; če že prva krogla ne zadene, druga pa gotovo.« — Kakor se človek vsemu privadi, tako smo se privadili tudi sovražnim kroglam, ki so se vsipale včasih ko toča. Vendar pa se je pogosto čulo iz strelških jarkov glasno moliti sv. rožni venec, kar se doma v kosarni nikdar ni zgodilo. Tudi tisti, ki so se doma iz vsega pobožnega norčevali, so tam radi molili. —

Kako smo oprostili 60 vjetih tovarišev.

Neko noč se je posrečilo sovražniku, da je zajel okrog 60 naših tovarišev. Puške, ki so jim jih pobrali, so dejali vse na en kup. Vse skupaj pa so obstopili v velikem krogu. Rusi, veseli nad tem činom, so začeli zraven še veselo prepevati. Nekaj fantov naših, ki se jim je posrečilo ujeti, pa nam je med tem sporočilo, kaj se je zgodilo. Odšli sta tja dve naši stotniji, da rešimo svoje tovariše. Ko se z nasajenimi bajoneti priplazimo do njih, naskočimo sovražnika in zakličemo: »27. kvišku!« Komaj naši vjeti fantje spoznajo, kaj se godi, pograbi vsakdo eno puško ter začno s puškinimi kopiti udrihati po glavi, hrbtu, kamor je pač priletelo. Rusi, prestrašeni po tem dogodku, deloma zbeže, deloma pa se skušajo še braniti. Ko pa vidijo, da nič ne opravijo, se spuste tudi ti v beg.

Bilo je pri drugi priliki, ko smo napadli Ruse. Slišali so nas, ki smo slovensko govorili ter kričali. Tedaj je rekel eden Rusov: »Brate, ne streljati. Mi tudi Slo-

vani!« Ali naša dolžnost do presvetlega cesarja, zavest, da branimo našo drago domovino in svoje drage — to nam je velevalo, da smo bili gluhi. V vojski je zvišala več ko hrabrost.

Čudovito obvarovan gotove smrti.

Nekoč me je poveljnik naše stotnije poslal z nekim pismom k pol ure oddaljenemu polkovniku. Med dežjem sovražnih krogel sem se napotil kar skozi bližnji gozd. Ko korakam tako dalje, stopi k meni stotnik, ki je z daljnogledom opazoval sovražnika, ter me vpraša, kam grem. V tem hipu, ko sva menjala vprašanje in odgovor, prileti le par korakov pred naju granata, ki naju je oba pošteno z zemljo poškopila. Ako bi me ne bil ustavil stotnik, bi bila granata zadela ravno mene. Šel sem hitro naprej, hvaleč Boga, da me je varoval gotove smrti. In srečno sem izročil polkovniku važno pismo.

Naš poročnik nesel malega poljskega otročiča na varno.

Zgodilo se je, da smo enkrat dobili povelje, naj se umaknemo. Videli smo uboge Poljake, ki so do zadnjega ostali v svojih revnih bajtah, ki so jim jih granate že skoro razdrle in zažgale. Tedaj so se šele žalostni in jokajoč umaknili iz vasi. Med več drugimi smo videli mlado ženo. Povedala je, da ima moža pri vojaki. Reva je nesla na rokah 2 otroka, 2 sta se držala za krilo, eden pa je jokaje tekel za njo. Imela je torej 5 majhnih otrok, živeža pa nič seboj in ni vedela, kam bi se obrnila. Med deževanjem krogel je gledal vsakdo, da pride čim hitreje naprej. Zato je tudi mali, dasi ga je mati venomer klicala ni mogel dohajati. Ko je videl poročnik naše stotnije, da otrok ne more tako hitro naprej, je vzel otroka in ga nesel toliko časa, dokler niso prišli na varno. Uboga žena mu je bila zelo hvaležna.

Ranjen.

Dne 19. oktobra, ko smo se ravno z bajoneti hoteli vreči nazaj sovražnika, ki se že 3. dan ni hotel umakniti, sem bil ranjen. Šli smo proti Rusom, kar prileti krogla, ki me je težko ranila. Izgubil sem takoj zavest. Ko se zavem, vidim, da me ne-sejo z bojišča. Pozneje sem prišel na Ogrsko v bolnišnico, sedaj sem pa za nekaj časa doma na dopustu.

(Iskren pozdrav našemu vrlemu Tonu! Bog mu skoro vrni zdravje! Uredništvo.)

Z bojnega polja.

Slovenski 17. pešpolk - železni polk.

Vojaški kurat pri kranjskem 17. pešpolku dr. Kulovec piše domov zanimivo pismo, ki jasno priča, kako junaški so slovenski fantje. Dne 8. nov. je pisal med drugim: . . . »Imenujajo nas železno divizijo in v diviziji naš polk železni polk, ki nikdar ne odneha.

Stali smo 23 dni v boju, na kraju, ki je bil gotovo na celi črti najbolj izpostavljen in najbolj kočljiv. Noč in dan so padale granate, šrapneli, krogle, na več kilometrov okrog, goste kot dež. V malem gozdiču je ležal 3. bataljon. Tukaj ni drevesa, v katerem ne bi bilo do 20 krogel; so drevesa, v katerih so našli 150 krogel. Vsa tla so pokrita z vejami in vrhovi; nalomili so jih ruski šrapneli in granate. Ni kvadratnega metra, ki ne bi bil preoran od teh strahovitih oračev. Stal sem 100 metrov daleč stran pri polkovniku in poslušal to peklenko muziko. Sto strellov vsako minuto, grozovit odmev daleč na okrog. Od druge strani prihaja odmev sto drugih strellov. Takoj nato se oglasi v bližini kakor grom, strel je zadel in eksploziral. Pod silo granate mora odnehati vse, kar je v bližini. Že slišim, kako padajo vrhovi, vidim, kako se vzdiguje zemlja visoko v zrak — zdi se, kakor bi razsajal največji orkan v gozdiču. Človek bi mislil, da ne more nihče, ki ima samo normalne živce, vstrajati le en dan na tem kraju, 3. bataljon je vstrajal tri tedne. Med tem časom je moral še parkrat na dan iz svojih zakopov in naravnost napasti zakopanega sovražnika. Cele vrste so ležale mrtve ob robu gozda, mrliški smrad je okuževal ozračje daleč naokrog. Rusi niso pustili pokopati mrličev. Ko pa je prišlo zopet povelje »Naprej!«, so vsi šli naprej; nobenega ni bilo treba siliti... Polkovnik mi je venomer ponavljal: »Zlata vredni ljudje.« Za te nadčloveške napore zahtevaj samo pošten kos komisa. To pa mora biti. 23. dan nas je noč vzela. Celo noč do pol 3. ure zjutraj smo marširali. Mislili, smo, da bomo vsi obležali na močvirni niži; a ko smo zjutraj odhajali, smo bili zopet vsi skupaj... Sedaj marširamo v velikih marših naprej... Polno onemoglih leži na cesti, utrudila jih je dolga boja. Od nas podleže le kak rekrut, ki še ni navajen na dolge izprehode. Med petjo prepevajo naši fantje pesmi in godejo na orgeljce. Naš kor je dosedaj še vedno izvršil nalogo, ki mu je bila poverjena. Tudi sedaj smo zavzeli pozicije in smo jih držali, dasi smo imeli nasproti sebi večkratno premoč....

Te dni smo defilirali mimo poveljnikov in mimo vojnega ministra. Polkovnik je ves vesel pravil pri večerji, kako ugodno so se ti odličnjaki izrazili o naših ljudeh. »Polk, ki mu ga ni para,« »samo eno napako ima: prekoražen je . . .«

Slučajev kolere pri našem polku ni bilo mnogo... Stregla je bolnikom plemenita Poljakinja, ki se je prostovoljno prijavila pri nas in ostala do našega odhoda med nami. Bila je res plemenita tudi po mišljenju. Nikdar ne bom pozabil, s kako požrtvovalnostjo in pravo krščansko ljubeznijo je stregla tem revežem.«

Slepec. Pretresujoč prizor se je odigral v solnograški vojaški bolnišnici. Nekako pred enim mesecem so pripeljali tjakaj nekega ogrskega pešca, ki mu je krogla iz puške poškodovala obe očesi in prebila nosno kost. Kljub vsem prizadeva-

njem zdravnikov je revež izgubil vid. Vendar pa je mislil vojak, da je samo obveza kriva, da ne vidi, in zato je vedno prosil, naj mu vendar snemajo obvezo, da bo »vsaj za trenutek videl sonce«. Da ne bi se morda preprečilo ozdravljenje vsled prevelikega razburjenja, se mu niso upali povedati strahovite resnice. Končno se je vendar odločil neki zdravnik, da ga pripravi na težko usodo, ki ga je zadela. Vojak pa je takoj pojmlil grozno resnico, ki mu jo je zdravnik samo namignil. Strašen krik se mu je izvil iz prsi, krik, ki je vse navzoče ganil do solz.

Kdor moliti ne zna, naj se v vojsko podá. Iz Idrije poročajo: Pri 17. štabni komp. služi tudi rudar Peter Rupnik pevec v našem društvu. Piše velikokrat iz bojnega polja in zadnje pismo se glasi: »Po preteku dolgega časa smo imeli zopet srečo biti pri sv. maši. Višji vojaški kurat jo je daroval za v bojih padle tovariše. Niso nas vabili z zvonovi v cerkev, ker sploh ne smejo zvoniti v tem času k službi božji. Kar sem v vojski še nisem slišal zvoniti. Zbrali smo se v mali, a lični cerkvi na zgornjem Ogrskem. Vojni kurat že stoji pred altarjem oblečen in čaka s kropilom v roki, vstopi ekselencen Kraliček, general artiljerije z drugimi častniki. Vojni kurat poda vsakemu blagoslovljeno vodo in končno še vse poškropi. Prekrižamo se vsi in sv. maša se prične. Kako je vse mirno, tiho in pobožno sledilo sv. daritvi, ne morem popisati. Resnost kraja, in resni dogodki so nas tako prevzeli, da smo vsi brez razločka bili kar vtopljeni v molitev. Pač res: Kdor moliti ne zna, naj se na vojsko podá, pa se bo naučil. Ko je mašnik ob koncu daritve molil za svoje doma ostale, ni bilo nobeno oko suho. Ganljivo je bilo ko je po maši, k mizi Gospodovi pristopil šef generalnega štaba major Kraus. Tako sem zopet po dolgem času bil navzoč božje službe, katero imate doma vsaki dan. Težko je popisati kako prevzame človeka taka slovesnost in rekli smo: blagor domačim, ki lahko vsaki dan kaj takega obišejo.

Krompir pomiril in združil za pol ure sovražnike. Ko so naši domobranci ležali

v strelskih jarkih nasproti Rusom, so si počeli pečnega krompirja. Na polju med našimi in ruskimi strelskimi jarki je bila njiva krompirja, velika njiva, z lepim, debelim krompirjem. Njiva je bila še popolnoma neizkopana. Pa je dejal neki podčastnik svojim ljudem: »Otroci božji, ali bi nam nocoj teknil pečen krompir!« Komaj je izgovoril, pa se je že prijavil sedaj eden, sedaj drug pešec. Pa pravi eden: »Gospod, ali bi bilo dosti, če bi ga bilo polni krušnjak?« Kratko povedano, zvečer sta se splazila dva domobranci na njivo med krompir. Za njima so se splazili še trije, potem štirje pet, da jih je bilo nazadnje deset. Oboroženi so bili vsi edino le z — lopatami. Plazili so se po trebuhu proti njivi. Njih tovariši v jarku so komaj dihajoč gledali, kaj bo s »krompirjevci«. Pripravljeni so bili vsi, da z naskokom, če bi bilo treba, obranijo svoje tovariše morebitnega sovražnega napada. Minilo je nekaj časa. Tedaj pa so zagledali, kako se z ruske strani tudi plazi kakih deset mož proti njivi. Imeli so tudi samo lopate. Kaj bo sedaj? Tudi Rusi so se splazili do njive med krompir, oprezno, pazljivo, tiho. Na eni strani so kopali naši domobranci, na drugi pa Rusi. Z neverjetno napetostjo so čakali naši, kaj se izleže iz vsega tega. Naši in Rusi so se počasi premikali drug k drugim. Potem smo pa videli, kako so se prijazno in vljudno pozdravili, kopali dalje in končno se oboji vrnili z nakopanim krompirjem vsak v svoj jarek. Ni minilo niti pol ure, pa se je zopet začelo najhujše streljanje med obema jarkoma.

(To priobčujejo listi iz pisma nekega domobrancia, ki se ne imenuje.)

Darovi.

Za naše vojake.

Izkaz o nabranem in porabljenem denarju Nabiralnice darov vojno oskrbovalnega urada za slovenski del dežele v Gorici, Gosposka (Carducci) ulica 6/II.

Za čas od 1. oktobra do 8. decembra 1914.

Prejemki: Darovi posameznikov, korporacij i. t. d. K 4220.39; darovi za božičnico K 1274.07; prejeli za prodano grozdje K 74.16; prejeli za prodana jabolka kron 91.86; prejeli za prodana jajca K 2; prejeli za prodano platno K 18.56; prejeli na popustih pri računih K 4.76, skupaj K 5685.80.

Izdatki: Za nakup volne K 2385.71; za nakup flanele K 626.48; za nakup barihenta K 166.17; za nakup odevj K 184; za nakup maj in spodnjih hlač K 646.94; za nakup povoščenega platna K 54.73; za nakup traku K 6.90; za nakup sukanca K 1.82; za nakup špaga K 3; za nakup zabojev za odpošiljanje K 4.04; za pranje nabranega perila K 3; za postrežbo K 40.80; za prevažanje K 14.36; za poštnine kron 24.35; za brzojave K 5.34; za znamke K 31; za okrožnice in druge tiskovine K 46.05; neporabljene gotovine v blagajni K 167.04; neporabljene gotovine od nabranih darov za božičnico K 1274.07. Skupaj K 5685.80.

V Gorici, 8. decembra 1914.

Načelstvo Nabiralnice.

Darovi za Rdeči križ došli na Slovenski odsek Rdečega križa v Gorici: Preč. Jos. Kos, župnik - Otalež K 5.50. Oddelek c. kr. finančne straže — Mišček p. Dolenje nabral vodja fin. straže ob priliki odhoda g. I. Purnuša K 6.50. Mohorjani — Gradno. zbrali K 11.50. Gospa Grapulin K 10. Mons. Jož. Pavletič v Gorici K 25. Kmečka hranilnica in posojilnica v Drežnici K 40. Skupaj K 98.50.

Naše slovensko ljudstvo za svoje sinove.

V Dornbergu so nabrali za božičnico za slovenske vojake polk št. 97. 60 K, katere so darovali: Rodbina Bizjakova 5 K in škatlo čajnega peciva; g. župnik Lavrenčič 5 K; g. Alojzaj Luznik 5 K; gđc. Zora Kerševani 4 K; rodbina Josip Šinigoj 120, 4 K; rodb. Šinigoj veleposestnik 2 K; g. Lorenc Šinigoj, stražmojster v. p. 2 K; gospa Milka Golja 2 K; g. Josipina Mrevlje 2 K; g. Marija Rojc 2 K; gđc.

Za predstoječo zimsko sezijo

je tvrdka

Raštelj 16

VUGA & Co. GORICA

Raštelj 16

bogato založila svoje skladišče z zadnjimi novosti oblek, površnikov, zimskih sukenj, površnih jopičev, pelerin i. t. d.

MODNI SALON najmodernejših ženskih plaščev, oblek, jopic in bluz. Velikanska izber raznovrstnih obleke za dečke in deklice.

LASTNA KROJAČNICA,

CENE NAJNIŽJE.

Ljudmila Doplikar 2 K; g. Anton Saksida 2 K; g. Josipina Bric 1 K; gđč. Jožica Saksida 1 K 20 h; g. Josip Saksida, organist 1 K; g. Ivan Lah, gostilničar 1 K; g. Andrej Plahuta 1 K; g. Alojzij Baša 1 K; g. Ivan Budin 1 K; g. Angela Furlani 1 K; g. Metoda Bric 1 K; gđč. Marica Dugar 1 K; gđč. Josipina Cotič 1 K; g. Anton Pahor 1 K; gđč. Marica Vodopivec 80 h; g. Katarina Zorž 80 h; g. Jožef Kavčič, Tabor 60 h; g. Anton Kavčič 60 h; g. Amalija Budihna 60 h; g. Jožef Ravnar 50 h; g. Janez Lisjak 50 h; g. Ana Vodopivec 40 h; g. Janez Čotar Tabor 40 h; g. Frančiška Šinigoj Tabor 40 h; g. Katarina Pelicon 40 h; g. Tereza Vodopivec 40 h; g. Marija Furlani 40 h; g. Franč. Šinigoj 40 h; g. Jernej Šinigoj 40 h; g. Jožef Pelicon 40 h; g. Anton Vodopivnc 40 h; g. Franc Harej 40 h; g. Anton Saksida 40 h; gđč. Josip Zorž, Tabor 30 h; g. Jožef Lah 30 h; g. Marija Lah, Tabor 20 h; g. Kovačič Franc 20 h; g. Franca Vodopivec 20 h; g. Franca Kančič 20 h; g. Frančiška Vodopivec 20 h. (Denar in pecivo odposlano v nabiralnico darov v Gorico.)

Iz Šebrelj: Na poziv županstva se je nabralo Jagerščah za »Rdeči križ« svoto 65 K 40 v ter okoli 30 kg obleke in nekaj sadja. Nabirali so: Slavica Rutar, Katarina Kacin in Franc Štucin. Denar se je odposlal c. kr. glavarstvu v Tolminu, obleka in sadje pa vojno oskrb. odboru v Gorici. Najtopleje se zahvaljuje darovalcem, nabiralcem in Josipu Kacinu, ki je vsa stvar vredil. — Županstvo Šebrelje.

MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu št. 6 — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu svojo **brivnico**. Zagošavlja točno postrežbo. Sprejema naročila za maskiranje po smernih cenah.

Priporoča se, pod novim vodstvom, na novo urejeni hotel „Pri zlatem Jelenu“.

ŠIRITE „NOVI ČAS!“

Ali ste že poravnali naročnino?

Vino motno, zavreto, se popravi kako tudi odvzame duh po plesni ali mufi. Vzorec prinesiti ali poslati. Naslov pové upravništvo „Novega Časa“.

Franc Obid,

paser v Cerknem

se uljudno priporoča č. cerkvenim oskrbništvom za izdelovanje cerkvene orodja, kakor: moštrance, kelhe, lestence, svečnike i. t. d. Popravlja, prenavlja, pozlačuje, posrebruje, tudi staro cerkveno orodje.

Solidna izvršitev! — Zmerne cene!

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. I. Eržen

GORICA

Jos. Verdi tekališče št. 37

Umetne zobe, zlato zobovje, zlate krone zlate mostove, zobe na kaučukove plošče uravnavanje krivo stojećih zob. Plombe vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju

od 9. ure dop. do 5. ure pop.

»Popolnoma zastoj dobi vsakdo 1. zvezek »Domače knjižnice, zbirke povesti vseh narodov«. Naročite takoj! Na leto izide 12 zvezkov po 8 pol, vsak zvezek po 30 h. Založnik dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptujju, Štaj.«

Trgovsko izobražen mož,

vojaščine prost zmožen nemškega, slovenskega in tudi italijanskega jezika

== išče službe ==

kot magaziner, oskrbnik ali pisarniški uradnik.

Več se poizve pri trgovcu g. Teod. Hribarju v Gorici.

Ljubljanska kreditna banka podružnica v Gorici.

Centrala Ljubljana, p. družnice: Celje, Celovec, Sarajevo, Split, Trst.

Delniška glavnica K 8.000.000
Rezervni zakladi „ 1.000.000

Vloge na knjižice po 4 $\frac{1}{2}$ % v tekočem računu po dogovoru.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst, deviz-valut.

Borzna naročila.

Promese za vsa žrebanja.

Vnovčenje kuponov in izžrebanih vrednostnih papirjev.

Eskont menic.

Stavbeni krediti.

Predujmi vrednostni ne papirje.

Srečkana obroke.

Sprejemanje vrednot v varstvo in oskrbovanje

Safes.

Nakazila v inozemstvo.

Kreditna pisma.

Za jesen in zimo

priporočava svojo velikansko zalogo novosti. Cene vsled kritičnih časov zelo ugodne. Modne knjige priloživa k naročilom zastoj.

Pregrad & Černetič.